

مقایسه میزان استفاده از اینترنت، نوع رابطه با والدین و انگیزه پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر دوره دوم متوسطه شهر خرم آباد در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰

مستانه معینی چاغروند^۱

^۱ کارشناسی ارشد روانشناسی تربیتی، دانشگاه آزاد واحد صحنه

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی مقایسه میزان استفاده از اینترنت، نوع رابطه با والدین و انگیزه پیشرفت تحصیلی می باشد، جامعه مورد بررسی عبارت است از دانش آموزان دختر و پسر دوره دوم متوسطه شهر خرم آباد در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۱۴۰۰. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونه ۳۶۴ نفر تعیین شد و تعداد ۱۹۶ پرسشنامه بین پسران و ۱۶۸ پرسشنامه بین دختران توزیع شد. داده ها از طریق پرسشنامه استاندارد هرمانز (۱۹۷۰)، دریکسول و پیانتا (۲۰۱۱) و یانگ (۱۹۸۸) به روش تصادفی طبقه بندی شده توزیع و گردآوری شد. روایی محتوایی پرسشنامه با استفاده از نظر خبرگان و پایایی آن با روش آلفای کرونباخ تایید شد. جهت تجزیه و تحلیل داده ها از روش تی دو نمونه مستقل استفاده شد. نتایج نشان داد در سطح ۹۵ درصد اطمینان تفاوت معنی داری بین میزان استفاده از اینترنت بین دختران و پسران وجود ندارد. اما با توجه به میانگین به دست آمده می توان اظهار داشت که میزان استفاده از اینترنت برای دانش آموزان دختر و پسر شهر خرم آباد از حد متوسط بسیار بالاتر است. همچنین در سطح ۹۵ درصد اطمینان تفاوت معنی داری بین رابطه با والدین دانش آموزان دختران و پسران وجود دارد. به طوری که دختران ارتباط بهتری با والدین خود نسبت به پسران دارند. علاوه براین در سطح ۹۵ درصد اطمینان تفاوت معنی داری بین انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختران و پسران وجود دارد. به طوری که دختران انگیزه پیشرفت تحصیلی بالاتری نسبت به پسران دارند.

واژه های کلیدی: استفاده از اینترنت، نوع رابطه با والدین، انگیزه پیشرفت تحصیلی.

مقدمه

یکی از مهم ترین عوامل خانوادگی که می تواند بر بسیاری از مسائل خانواده تأثیر بگذارد، رابطه والد و فرزند است. عدم وجود رابطه مناسب بین والدین و فرزندان منجر به بروز رفتارهای انحرافی و پرخطر در کودکان می شود، از سوی دیگر از رابطه باکیفیت والد و فرزند به عنوان عامل محافظتی در برابر بسیاری از رفتارهای مشکل ساز کودکان یاد می شود. مهارت های ارتباطی، مهارت هایی هستند که از طریق آنها افراد می توانند در تعاملات بین فردی و فرآیند ارتباط شرکت کنند. یعنی فرآیندی که طی آن افراد اطلاعات، افکار و احساسات خود را از طریق تبادل پیام های کلامی و غیرکلامی با یکدیگر به اشتراک می گذارند (عدلخواه و همکاران، ۱۴۰۰). مطالعات تجربی کیفیت روابط والد-فرزند را این گونه تعریف کرده اند: احساس باز بودن میان والدین و فرزندان، درجه باز بودن، میزان ارتباط و بحث. مشکل و تعارض درک شده میان والدین و بچه ها، احساس طرد شدن به وسیله والدین، دشمنی/پرخاشگری میان والدین و فرزندان، درجه علاقه نشان داده شده به وسیله والدین و زمان صرف شده با والدین (تام و همکاران، ۲۰۱۲). اگر ارتباط والد و فرزند به حدی باشد که از بروز مشکلات دگرگونی در اوایل نوجوانی جلوگیری کند، ممکن است سطح بالاتری از رفاه اجتماعی و خودکارآمدی بیشتری را در مواجهه با مسائل و مشکلات زندگی برای نوجوانان فراهم کند (لی و همکاران، ۲۰۲۰). والدین و فرزندان در خانواده با یکدیگر تعامل دارند و تأثیر متقابلی بر یکدیگر دارند، بنابراین خانواده جایی است که فرد شروع می کند و زندگی خود را شکل می دهد. بنابراین می توان گفت یکی از عوامل مؤثر بر سلامت و رفاه افراد، کیفیت ارتباط والدین و فرزندان در خانواده است و در این میان روابط و تعاملات بین اعضای خانواده از اهمیت ویژه ای برخوردار است. این خانواده ماندگار و متقابل است و ارزش اصلی خانواده نتیجه شبکه روابط ایجاد شده توسط اعضای آن است. (جانسون و همکاران، ۲۰۰۵).

علاوه بر این که وابستگی رفتاری یا اعتیاد به اینترنت نوعی بیماری یا آسیب روانی است، پدیده ای مزمن و گسترده نیز محسوب می شود که با آسیب های جدی جسمی، تحصیلی، خانوادگی، شغلی، اجتماعی و روانی همراه است. مهم ترین پیامدهای اعتیاد به اینترنت با توجه به شدت آن عبارتند از: اختلال افسردگی، گوشه گیری و گوشه گیری، اختلال در میزان خواب و زمان آن، خستگی مفرط. فشارهای روانی؛ از دست دادن فرصت های شغلی؛ اختلال در روابط بین فردی؛ اختلافات خانوادگی، مشکلات تحصیلی، افکار پرخاشگرانه و میل جنسی اولیه (رحمانی، ۱۳۹۸). محققان آسیب شناسی استفاده از اینترنت را به استفاده از اینترنت در طول شبانه روز تعریف می کنند به طوری که اگر شخصی ۲ تا ۳ ساعت در روز از اینترنت استفاده کند، یک کاربر معمولی است و اگر استفاده وی از اینترنت تا ۸٫۵ ساعت یا بیشتر برسد، کاربری است که باید در مورد او معاینات آسیب شناسی انجام شود (توکانگا و راینس، ۲۰۱۶). امروزه با معرفی ابزارهای ارتباطی پیشرفته مانند تلفن همراه، تبلت، لپ تاپ و دسترسی ساده و آسان دانش آموزان به فضای مجازی، تامین سلامت روان دانش آموزان به یکی از مهمترین مسائل اجتماعی تبدیل شده است. (باباییان و همکاران، ۱۳۹۷).

از طرفی امروزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان به عنوان شاخصی مهم برای ارزشیابی نظام های آموزشی محسوب می شود. گیج و برلایر (۱۹۹۲) انگیزه پیشرفت را به صورت میل یا علاقه به موفقیت کلی یا موفقیت در یک فعالیت خاص تعریف کرده اند. موری، انگیزه پیشرفت را این گونه تعریف کرد: به نتیجه رساندن کار دشوار، دست کاری یا سازمان دادن اشیاء، افراد و عقاید، چیره شده بر موانع، دست یابی به معیار عالی، رقابت با دیگران و پیش افتادن از آنها. پیشرفت تحصیلی همواره برای معلمان، دانش آموزان، والدین، نظریه پردازان و محققین مهم بوده است. زیرا این عامل مهم بیانگر توانایی های علمی افراد در

بدو ورود به دنیای کار و اشتغال و مقاطع تحصیلی عالی است. شاخص پیشرفت تحصیلی موفقیتی است که به طور گسترده و عمومی همیشه اندازه گیری می شود. از سوی دیگر انگیزه پیشرفت تحصیلی به عوامل زیادی مانند نظام ارزشی مدرسه، روابط عاطفی درون مدرسه، نظام تنبیه و تشویق، آراستگی معلم، ساختار کلاس، روش تدریس و غیره انگیزه پیشرفت تحصیلی از نظر علمی و عملی بسیار مهم است، زیرا پیشرفت تحصیلی یکی از عوامل پذیرش در کلاس درس است (اماجه و همکاران، ۲۰۲۱). از آنجایی که هر نظام آموزشی به منظور دستیابی به بهترین شرایط و نتایج و رفع کمبودها و موانع در سراسر فرآیندهای آموزشی و آموزشی و استفاده بهینه از نهاده ها همواره توسط کارشناسان مورد ارزیابی قرار می گیرد. (حاجی بابایی، ۱۳۹۱).

بررسی تحقیقات گذشته نشان می دهد نیک سیرت و خادمی اشکذری (۱۴۰۰)، نشان داد میزان انگیزه تحصیلی در بعد انگیزشی دانش آموزان مقطع ابتدایی بیشتر از دانش آموزان دوره اول و دوم متوسطه بود. باباییان فینه و همکاران (۱۳۹۷)، نشان داد که بین مدت زمان فراغت دانشجویان دختر و پسر و همچنین مدت زمان استفاده از اینترنت بین دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود ندارد. اکبری (۱۳۹۵) نشان داد که بین دانشجویان دختر و پسر از نظر پیشرفت تحصیلی و انگیزه پیشرفت و مولفه های آن تفاوت وجود دارد. رضانی (۱۳۹۴) نشان داد که بین انگیزه پیشرفت و فرسودگی تحصیلی دانشجویان دختر و پسر تفاوت معناداری وجود ندارد. میرزایی (۱۳۹۴)، نشان داد دانشجویان پسر از اینترنت نسبت به دانشجویان دختر بیشتر استفاده می کردند. عراقی (۱۳۸۷) نشان داد که بین رابطه پدر و فرزندی دانشجویان دختر در مقایسه با دانشجویان پسر تفاوت معناداری وجود دارد.

در تحقیقات خارجی نیز سالاروند و همکاران (۲۰۲۲)، نشان داد که شیوع کلی اعتیاد به اینترنت در بین دانش آموزان ۳۱،۵۱ درصد بود. علاوه بر این، تفاوتی بین جنسیت دختر و پسر در اعتیاد به اینترنت وجود ندارد. کاتون و همکاران (۲۰۲۱) نشان داد هر دو گروه از نظر زمان صرف شده (بر حسب ثانیه) در اینترنت از نظر تفاوتی ندارند. دوراک (۲۰۲۰)، نشان داد که بین استفاده اینترنت و اضطراب اجتماعی، خودتنظیمی و تعلل در تحصیل رابطه معنی داری وجود دارد. علاوه بر این نتایج نشان داد دانش آموزان پسر بیشتر از دختران از اینترنت استفاده می کنند. اولیور و همکاران (۲۰۱۹)، نشان داد که دانش آموزان دختر پیشرفت تحصیلی بالاتری نسبت به دانش آموزان پسر نشان دادند. ایندیرجتای و همکاران (۲۰۱۸)، نشان داد تفاوت معنی داری بین استفاده دانش آموزان دختر و پسر در میزان استفاده از اینترنت وجود دارد به طوری که دختران دبیرستانی تمایل بیشتری برای استفاده از اینترنت دارند.

مشکل اصلی که این پژوهش با آن مواجه است این است که همیشه ارتباط نامناسب با والدین، درگیری بیش از حد با اینترنت و عدم انگیزه پیشرفت تحصیلی یکی از مهم ترین عوامل ایجاد مشکلات رفتاری - روانی دانش آموزان است که با یک سری پیامدهای منفی در آینده همراه است که می تواند طیف وسیعی از رفتارهای اجتماعی افراد را شامل شود. هر ساله بسیاری از دانش آموزان یا از تحصیل باز می مانند یا عملکرد تحصیلی ضعیفی از خود نشان می دهند. در تحقیقات گذشته تاکنون در هیچ پژوهشی به این موضوعات توجه چندانی نشده است، به ویژه در زمینه روانشناسی تربیتی که افراد در خانواده ای معیوب تربیت می شوند. با وجود سلامت ظاهری، به طوری معمول کودکان به اینترنت معتاد می شوند یا انگیزه بهبود تحصیلات خود را از دست می دهند. با توجه به مطالب ذکر شده، این محقق درصدد مقایسه رابطه فرزندان و والدین، میزان استفاده از اینترنت و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان سال دوم متوسطه شهرستان خرم آباد است.

۲. نوع و روش پژوهش

این تحقیق از لحاظ هدف کاربردی محسوب می شود و از لحاظ نوع و روش تحقیق نیز علی- مقایسه ای است و به روش میدانی انجام شد.

۱.۲ جامعه مورد مطالعه

جامعه آماری در این تحقیق دانش آموزان دختر و پسر دوره دوم متوسطه شهر خرم آباد است.

۲.۲ نمونه و روش نمونه گیری

با توجه به اینکه تعداد دانش آموزان دوره دوم متوسطه در شهر خرم آباد حدوداً ۷ هزار نفر است که از این تعداد ۵۴ درصد را پسران و ۴۶ درصد نیز دختران تشکیل می دهند، با توجه به اینکه براساس جدول کرجسی و مورگان تعداد ۳۶۴ نمونه مورد نیاز است. بنابراین تعداد ۱۹۶ پرسشنامه بین پسران و ۱۶۸ پرسشنامه بین دختران دانش آموز دوره دوم متوسطه به صورت تصادفی طبقه بندی شده توزیع و گردآوری شد.

۳.۲ روش ها و ابزار گردآوری داده ها و اطلاعات

با توجه به نوع داده ها و اطلاعات لازم در انجام این تحقیق از دو روش مطالعات کتابخانه ای و بررسی میدانی (توزیع پرسشنامه) برای جمع آوری داده ها استفاده شده است.

۳.۲ پرسشنامه و نحوه اجرا

پرسشنامه میزان استفاده از اینترنت:

برای سنجش استفاده از اینترنت از تست اعتیاد به اینترنت "IAT" یکی از معتبرترین تست های مربوط به سنجش اعتیاد اینترنتی است که توسط دکتر کیمبرلی یانگ (۱۹۸۸) ابداع شده است. این پرسشنامه شامل ۲۰ پرسش است و در طیف ۵ تایی لیکرت عملیاتی شده است. در تست IAT هرچه امتیاز بیشتر باشد، اعتیاد به اینترنت شدیدتر است. امتیازها به ترتیب از یک تا پنج هستند که در جلوی هر پاسخ مشخص شده است. در پایان، مجموع امتیازات بیست پرسش، پرسشنامه میزان اعتیاد به اینترنت را مشخص می کند. اعتبار این پرسشنامه توسط ناستی زایی (۲۰۰۹) ۰/۸۱ درصد تایید شده است (ناستی زایی، ۲۰۰۹).

پرسشنامه استاندارد انگیزه پیشرفت:

برای سنجش انگیزه پیشرفت در این پژوهش از پرسشنامه انگیزه پیشرفت تحصیلی که توسط هرمانز (۱۹۷۰) استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۶۰ سوال بوده و هدف آن سنجش پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می باشد. منظور از پیشرفت تحصیلی یا عدم پیشرفت در کسب و یادگیری مجموعه مطالب است تحت عنوان درس که در طول سال تحصیلی دانش آموزان ارائه می شود. پیشرفت تحصیلی بر موفقیت فرگیران در امور تحصیلی اشاره دارد که براساس آزمون ها قابل سنجش

باشد. هرمانز (۱۹۷۰) برای محاسبه روایی از روایی محتوا که اساس آن را پژوهش قبلی درباره انگیزه پیشرفت تشکیل میداد، استفاده کرد و همچنین او ضریب همبستگی هر سوال را با رفتارهای پیشرفتگرا محاسبه کرده است. ضرایب به ترتیب سوالات پرسشنامه در دامنه ای از ۰/۳۰ تا ۰/۵۷ میباشد. علاوه بر این در یک مطالعه هرمانز بوجود ضریب همبستگی بین پرسشنامه انگیزه پیشرفت هرمنس و آزمون اندریافت موضوع (TAT) اشاره دارد. هرمانز در سال ۱۹۷۰ برای محاسبه پایایی آزمون انگیزش پیشرفت تحصیلی از روش آزمون آلفای کرونباخ استفاده کرد. ضریب پایایی محاسبه شده برای پرسشنامه به میزان ۰/۸۴ بدست آمد. با استفاده از روش بازآزمایی در مطالعه اصلی پرسشنامه بعد از گذشت سه هفته مجدداً به کارآموزان داده شد. ضریب پایایی بدست آمده ۰/۸۴ بدست آمد.

پرسشنامه استاندارد نوع رابطه با والدین

پرسشنامه رابطه والد-کودک توسط دریکسول و پیانتا (۲۰۱۱) ساخته شده است. و پرسشنامه دارای ۳۳ سوال در ۴ مولفه است. مقیاس رابطه والد-کودک یک پرسشنامه ی خود گزارش دهی است و نمره گذاری آن براساس مقیاس ۵ درجه ای لیکرت (نمره ۵ برای قطعاً صدق می کند و نمره ۱ برای قطعاً صدق نمی کند) صورت می پذیرد. تعامل مثبت کلی والد-کودک در این پژوهش به وسیله نمره کل والدین، در مقیاس رابطه والد-کودک پیانتا (CPRS) تعیین می شود. تعارض ۲، ۳، ۴، ۷، ۱۲، ۱۴، ۱۷، ۱۹، ۲۱، ۲۳، ۲۴، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۲۸، ۳۱، ۳۲، و ۳۳؛ عامل نزدیکی ۱، ۵، ۶، ۸، ۱۰، ۱۳، ۱۶، ۲۹، و ۳۰. عامل وابستگی ۹، ۱۱، ۱۵، ۱۸، ۲۰، و ۲۲. این پرسشنامه توسط طهماسیان و خرم آبادی (۱۳۸۶) ترجمه و روایی محتوی آن نیز توسط متخصصان ارزیابی شد (ابارشی، ۱۳۸۸). این مقیاس شامل حوزه های تعارض (۱۷ ماده)، صمیمیت (۱۰ ماده)، وابستگی (۶ ماده)، و رابطه مثبت کلی (مجموع تمام حوزه ها) می باشد (عابدی شاپور آبادی و همکاران، ۱۳۹۱). تعارض جنبه های منفی رابطه مانند کشمکش با یکدیگر، عصبانی شدن نسبت به یکدیگر، نافرمانی و عدم پذیرش مهار و غیر قابل پیش بینی بودن را در بر می گیرد. صمیمیت به میزانی که والدین رابطه ی خود را با فرزندشان گرم، عاطفی و راحت برداشت می کنند، اطلاق می شود. وابستگی، میزان وابستگی نابهنجار مادر و کودک را مورد ارزیابی قرار می دهد. رابطه مثبت کلی نیز بر روابط نزدیک و صمیمی والد-کودک تاکید دارد (دیسکرول و پیانتا، ۲۰۱۱).

۲. ۴. شیوه های تجزیه و تحلیل داده ها

در این تحقیق از دو روش (۱) آمار توصیفی شامل جداول و نمودارها، میانگین و انحراف معیار ... و (۲) آمار استنباطی شامل آزمون نرمال بودن و برای مقایسه از آزمون تی دو نمونه مستقل استفاده شد.

۳. یافته ها

۱. ۳. بررسی نرمال بودن توزیع متغیرها

پیش از آنکه روابط بین متغیرها را آزمون کنیم لازم است تا نرمال بودن متغیرها را بررسی کنیم. یکی از روش های بررسی ادعای نرمال بودن توزیع متغیر استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف است. نتایج این آزمون سطح معناداری متغیرهای این

پژوهش را بیشتر از ۰/۰۵ نشان می دهد پس با احتمال ۰/۹۵ می توانیم بپذیریم که متغیرهای پژوهش دارای توزیع نرمال هستند.

۲.۳ آزمون فرضیه ها

فرضیه اول: تفاوت معنی داری بین میزان استفاده از اینترنت دانش آموزان دختر و پسر دوره دوم متوسطه شهر خرم آباد وجود دارد.

جدول ۱ وضعیت توصیفی متغیر میزان استفاده از اینترنت

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف معیار
دختر	۱۶۸	۷۰٫۷	۱۰٫۵
پسر	۱۹۶	۶۹٫۵	۱۴٫۰۲

جدول ۲ آزمون تی دو نمونه مستقل میزان استفاده از اینترنت

	فرض برابری واریانس ها		آزمون تی دو نمونه مستقل						
	F	سطح معنی داری	t	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت میانگین	انحراف استاندارد	فاصله ۹۵ درصد اطمینان	
								حد بالا	حد پایین
برابری میزان واریانس استفاده از اینترنت ها	۱٫۴۷	۰٫۱۰۰	۰٫۹۲	۳۶۲	۰٫۳۵	۱٫۱۹	۱٫۲۹	۱٫۳۴	۳٫۷۳

تحلیل نتیجه: با توجه به خروجی SPSS، نتایج آزمون همگنی واریانس ها (آزمون لون) بیشتر از ۵ درصد به دست آمده است. بنابراین فرض برابری واریانس ها پذیرفته می شود. نتایج آزمون تی دو نمونه مستقل سطح معنی داری (sig) مشاهده شده بیشتر از ۵ درصد می باشد. علاوه بر این عدد تی نیز ۰٫۹۲ به دست آمده است. بنابراین در سطح ۹۵ درصد اطمینان تفاوت معنی داری بین میزان استفاده از اینترنت بین دختران و پسران وجود ندارد. اما با توجه به اینکه تعداد سوالات متغیر اعتیاد ۲۰ می باشد و حداکثر نمره با استفاده از طیف ۵ تایی لیکرت (۱۰۰)، متوسط میانگین (۵۰) و حداقل نمره نیز ۵ می باشد. با توجه به اینکه میانگین به دست آمده در جدول ۱ برای دختران (۷۰) و برای پسران (۶۹) به دست آمده است می توان اظهار داشت میانگین استفاده از اینترنت برای دانش آموزان دختر و پسر شهر خرم آباد از حد متوسط بسیار بالاتر است.

فرضیه دوم: تفاوت معنی داری بین نوع رابطه با والدین دانش آموزان دختر و پسر دوره دوم متوسطه شهر خرم آباد وجود دارد.

جدول ۳ وضعیت توصیفی متغیر رابطه با والدین

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف معیار
دختر	۱۶۸	۲۰۱	۳۱
پسر	۱۹۶	۱۹۳	۳۰

جدول ۴ آزمون تی دو نمونه مستقل رابطه با والدین

	فرض برابری واریانس ها		آزمون تی دو نمونه مستقل						
	F	سطح معنی داری	t	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت میانگین	انحراف استاندارد	فاصله ۹۵ درصد اطمینان	
								حد پایین	حد پایین
برابری رابطه با والدین واریانس ها	۱,۴۷	۰,۱۲	۲,۵۴	۳۶۲	۰,۰۱۲	۸,۲۷	۳,۲۵	-۱۴,۶۷	۱,۸۶

تحلیل نتیجه: با توجه به خروجی SPSS، نتایج آزمون همگنی واریانس ها (آزمون لون) بیشتر از ۵ درصد به دست آمده است. بنابراین فرض برابری واریانس ها پذیرفته می شود. نتایج آزمون تی دو نمونه مستقل سطح معنی داری (sig) مشاهده شده بیشتر از ۵ درصد می باشد. علاوه بر این عدد تی نیز ۲,۵۴ به دست آمده است. بنابراین در سطح ۹۵ درصد اطمینان تفاوت معنی داری بین رابطه با والدین دانش آموزان دختران و پسران وجود دارد. با توجه به اینکه میانگین به دست آمده در جدول ۳ برای دختران (۲۰۱) و برای پسران (۱۹۳) به دست آمده است می توان اظهار داشت میانگین دختران دانش آموزان ارتباط بهتری والدین خود نسبت به پسران دارند.

فرضیه سوم: تفاوت معنی داری بین انگیزه پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر دوم دوم متوسطه شهر خرم آباد وجود دارد.

جدول ۵ وضعیت توصیفی متغیر انگیزه پیشرفت تحصیلی

متغیرها	تعداد	میانگین	انحراف معیار
دختر	۱۶۸	۱۲۰	۱۸
پسر	۱۹۶	۱۱۱	۲۱

جدول ۶ آزمون تی دو نمونه مستقل انگیزه پیشرفت تحصیلی

	فرض برابری واریانس ها		آزمون تی دو نمونه مستقل						
	F	سطح معنی داری	t	درجه آزادی	سطح معنی داری	تفاوت میانگین	انحراف استاندارد	فاصله ۹۵ درصد اطمینان	
								حد پایین	حد پایین
انگیزه برابری واریانس ها پیشرفت تحصیلی	۳,۶۵	۰,۰۵۷	۴,۸۲	۳۶۲	۰,۰۰۰	۹,۹۳	۲,۰۵	-۱۳,۹۹	۵,۸۸

تحلیل نتیجه: با توجه به خروجی SPSS، نتایج آزمون همگنی واریانس ها (آزمون لون) بیشتر از ۵ درصد به دست آمده است. بنابراین فرض برابری واریانس ها پذیرفته می شود. نتایج آزمون تی دو نمونه مستقل سطح معنی داری (sig) مشاهده شده بیشتر از ۵ درصد می باشد. علاوه بر این عدد تی نیز ۴,۸۲ به دست آمده است. بنابراین در سطح ۹۵ درصد اطمینان تفاوت معنی داری بین انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختران و پسران وجود دارد. با توجه به اینکه میانگین به دست آمده در جدول ۵ برای دختران (۱۲۰) و برای پسران (۱۱۱) به دست آمده است می توان اظهار داشت میانگین دختران دانش آموزان انگیزه پیشرفت تحصیلی بالاتری نسبت به پسران دارند.

۴. بحث و نتیجه گیری

نتیجه فرضیه اول نشان داد تفاوت معنی داری بین میزان استفاده از اینترنت دانش آموزان دختر و پسر دوره دوم متوسطه شهر خرم آباد وجود دارد. در سطح اطمینان ۹۵ درصد میانگین استفاده از اینترنت برای دانش آموزان دختر و پسر شهر خرم آباد از حد متوسط بسیار بالاتر است. نتیجه این فرضیه مطابق است با یافته های باباییان فینه و همکاران (۱۳۹۷)، درویزه و همکاران (۱۳۹۰)، سالاروند و همکاران (۲۰۲۲)، کاتون و همکاران (۲۰۲۱)، همراه است.

استفاده بیش از حد از اینترنت به یکی از مهم ترین دغدغه های دانش آموزان تبدیل شده است. زیرا دانش آموزان گروهی هستند که به ویژه در برابر اعتیاد به اینترنت آسیب پذیر هستند. از سوی دیگر، استفاده از اینترنت بخش بزرگی از زندگی مردم در جامعه شده است و جمعیت جهان با استفاده از اینترنت به ۳٫۸ میلیارد نفر رسیده است، یعنی خرید آنلاین، چت با اپلیکیشن، فیس بوک، انجام امور بانکی و غیره. استفاده بیش از حد از اینترنت بر عملکردهای شناختی افراد تأثیر می گذارد (کاتون و همکاران، ۲۰۲۱).

اعتیاد به اینترنت پدیده ای است که از دسترسی آسان به رایانه و اطلاعات آنلاین ناشی می شود. پای این نوع جدید اعتیاد فزاینده به کشور ما نیز کشیده شده است. به گفته کارشناسان، خطرات و مشکلات اعتیاد به اینترنت بیش از خطرات ناشی از اعتیاد به مواد مخدر است، زیرا در اعتیاد به مواد مخدر این بدن انسان است که هر چه بیشتر آسیب می بیند، اما در اعتیاد به اینترنت، روح افراد آسیب می بیند. و شرایط طبیعی و سلامت روان انسان را از آنها می گیرد (باباییان و همکاران، ۱۳۹۷). امروزه تامین سلامت روان دانش آموزان که به عنوان نسل جوان و آینده ساز هر جامعه محسوب می شوند، یکی از مهم ترین مسائل اجتماعی است و برای این منظور لازم است نهادهای ذیربط انتخاب، آمادگی و آموزش داشته باشند. آنها را از روش ها، معیارها و برنامه هایی استفاده می کنند که حفظ و ارتقای سلامت روان آنها را در اولویت قرار می دهد (رحمانی، ۱۳۹۱).

نتیجه فرضیه دوم نشان داد تفاوت معنی داری بین نوع رابطه با والدین دانش آموزان دختر و پسر دوره دوم متوسطه شهر خرم آباد وجود دارد. در سطح اطمینان ۹۵ درصد میانگین دختران دانش آموزان ارتباط بهتری والدین خود نسبت به پسران دارند. نتیجه این فرضیه با نتایج نیک سیرت و خادمی اشکذری (۱۴۰۰)، اکبری (۱۳۹۵) اولیور و همکاران (۲۰۱۹)، همراه است. در مقابل با یافته های تحقیقات رضانی (۱۳۹۴) مخالف است.

وضعیت معیشتی خانواده ها به دلیل اپیدمی کرونا تغییر چشمگیری داشته است. یافته های قبلی نشان می دهد دانش آموزانی که رابطه خوبی با والدین خود ندارند در خانه منزوی و غیرفعال هستند. انتظار می رود که آنها زمان بیشتری برای سرگرمی داشته باشند، عادت های خواب نامنظم و رژیم های غذایی ناسالم ایجاد کنند. انتظار می رود این اثرات مضر در طول دوره های طولانی قرنطینه بر روی دانش آموزان ظاهر شود که بدون شک بر روابط آنها با والدین تأثیر می گذارد (وانگ و همکاران، ۲۰۲۰).

علاوه بر این، ارتباط والدین می تواند بر توانایی فرزندان برای موفقیت در مدرسه تأثیر منفی یا مثبت بگذارد. رفتارهای منفی با کودکان و نوجوانان، مانند آزار جسمی، داد و فریاد و تنبیه های دیگر، بر عملکرد تحصیلی و نتایج تحصیلی و عاطفی آنها تأثیر منفی می گذارد. از سوی دیگر، آن دسته از دانش آموزانی که رابطه درستی با والدین خود دارند، احتمالاً این نوع رابطه باعث ایجاد انگیزه در آنها می شود و آنها را به سمت موفقیت سوق می دهد. بنابراین نوع ارتباط والدین با فرزندان نیز

ساختاری روانی است. به عنوان مثال، والدین ممکن است یک بعدازظهر کامل را با فرزند خود بگذرانند، اما ممکن است والدین مشغول فعالیت دیگری باشند و علاقه کافی به کودک نشان ندهند. در حالی که تعامل کودکان با اعضای خانواده در جامعه برای یادگیری و رشد آنها ضروری است، زیرا اولین معلمان آنها والدین آنها هستند و اولین یادگیری آنها در جامعه اتفاق می افتد. به همین دلیل کودکان و نوجوانان از طریق این تعامل با جهان آشنا می شوند. کودکان دارای سطوح مختلفی از توانایی حل مسئله هستند (تسو و همکاران، ۲۰۲۱).

نتیجه فرضیه سوم نشان داد تفاوت معنی داری بین انگیزه پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر دوم دوم متوسطه شهر خرم آباد وجود دارد. در سطح اطمینان ۹۵ درصد میانگین دختران دانش آموزان انگیزه پیشرفت تحصیلی بالاتری نسبت به پسران دارند. نتیجه این فرضیه با یافته های عراقی (۱۳۸۷) همراستا است.

در تبیین این فرضیه می توان بیان کرد که انگیزه پیشرفت تحصیلی عامل مهمی است که دانش آموزان را به انجام موفقیت آمیز ماموریت، دستیابی به هدف یا درجه ای از توانایی معین و در نهایت کسب موفقیت مورد نیاز در یادگیری و پیشرفت تحصیلی سوق می دهد. دانش آموزان دبیرستانی به دلیل عوامل مختلف درونی و بیرونی از جمله مسائل شخصی، خانوادگی، اجتماعی، تحصیلی و شغلی با چالش های بیشتری به خصوص در انگیزش تحصیلی خود مواجه می شوند. این شرایط می تواند بر سلامت جسمی، روانی و اجتماعی آنها تأثیر بگذارد (اماجه و همکاران، ۲۰۲۱). موضوع موفقیت یا شکست در آموزش و پرورش یکی از دغدغه های اصلی نظام آموزشی است و موفقیت و پیشرفت آموزش در هر جامعه ای نشان از کارآمدی این نظام در زمینه هدف گذاری و توجه به رفع نیازهای فردی دارد. بنابراین نکته دیگری که در اینجا باید مورد توجه قرار گیرد انگیزه پیشرفت است. این انگیزه باعث تحرک، پویایی و برنامه ریزی صحیح در دانش آموزان می شود و از این طریق می تواند موفقیت تحصیلی آنها را تحت تأثیر قرار دهد. در واقع شرط مهم رشد و شکوفایی هر جامعه، وجود افراد آگاه، کارآمد و خلاق است و پرورش و تقویت انگیزه پیشرفت باعث ایجاد انرژی و جهت گیری مناسب رفتار، علایق و نیازهای افراد در راستای اهداف ارزشمند و مشخص آن است (وست و سادوسکی، ۲۰۱۱).

در حالی که دختران از نظر انگیزه نمرات بالاتری داشتند، این وجود، عملکرد بهتر مدرسه در این محدوده سنی در بین دختران نسبت به پسران، عوامل زمینه ای بالقوه به نفع دختران عبارتند از: تفاوت در انگیزش، تلاش، رویکرد به تکالیف مدرسه و سبک های یادگیری، والدین. انتظارات و تشویق، تهدید کلیشه ای، سطح فعالیت و خلق و خوی. شاید به این دلیل که دختران به دلیل درک آنها از فعالیت های مناسب و مهم با جنسیت خود، انگیزه درونی بیشتری نسبت به پسران در مدرسه دارند.

۵. پیشنهادهای و محدودیت ها

از آنجا که استفاده از اینترنت روز به روز گسترش پیدا می کند و به عنوان یکی از ابزارهای مهم دستیابی به اطلاعات شناخته شده است و جوانان و نوجوانان به خصوص قشر دانش آموز ناگزیر هستند که ساعاتی را با اینترنت سپری کنند، تلاش برای کاهش این مدت زمان که از طریق برگزاری کارگاه های آموزشی برای دانش آموزان میسر است، ممکن است از آثار مخرب این فناوری جدید ارتباطی جلوگیری کند. آگاهی از نگرش ها و اندیشه های دانش آموزانی که وقت زیادی صرف جستجو در اینترنت می کنند و به نوعی دچار اعتیاد اینترنتی شده اند، می تواند این امکان را به وجود آورد که بتوان برنامه های

بازدارندگی منظم و سازمان یافته تری برای آن پیاده سازی کرد. دست اندرکاران آموزش و پرورش، مراکز مشاوره و والدین می توانند امکاناتی فراهم کنند تا جوانان و نوجوانان با شناخت و تقویت انگیزه موفقیت تحصیلی و جنبه های روانی آن خود را برای موفقیت در آینده آماده سازند. توجه بیشتر و گنجاندن دروسی در زمینه ارتباط موثر با والدین و بالا بردن سواد ارتباطی دانش آموزان انجام شود زیرا مهارت های ارتباطی مولفه ای مهم در موفقیت های آتی افراد در مراحل زندگی محسوب می شود.

پیشنهاد می شود تحقیقات آینده نقش حمایت اجتماعی درک شده را بر کاهش میزان استفاده از اینترنت در دانش آموزان بررسی نمایند. پیشنهاد می شود تحقیقات آینده تاثیر اعتیاد به اینترنت را بر موفقیت و خودکارآمدی تحصیلی بررسی نمایند. پیشنهاد می شود تحقیقات آینده این مدل را در بین دانش آموزان سایر شهرها بررسی و نتایج را به صورت مقایسه ای ارائه نمایند. پیشنهاد می شود تحقیقات آینده نقش سایر متغیرها از قبیل سبک فرزند پروری والدین، سبک حل مساله و سلامت روان دانش آموزان را در بر میزان استفاده از اینترنت و مشکلات ارتباطی با والدین را بررسی نمایند. با توجه با اینکه این پژوهش به دانش آموزان مقطع متوسطه در شهر خرم آباد محدود شده است تعمیم نتایج آن باید با احتیاط صورت گیرد. علاوه بر این ممکن سایر متغیرها از قبیل سبک فرزند پروری والدین، شخصیت دانش آموزان و ... ممکن است بر نتایج تحقیق تاثیر داشته باشند.

منابع

- ابارشی، زهره؛ طهماسیان، کارینه؛ مظاهری، محمدعلی و پناغی، لیلی. (۱۳۸۸). تاثیر آموزش ارتقای روانی اجتماعی کودک از طریق بهبود تعامل مادر کودک بر خود - برنامه اثرمندی والدگری و رابطه مادر و کودک زیر سه سال. فصلنامه علمی- پژوهشی در سلامت روانشناختی. ۳(۳)، ۵۰-۵۲.
- اکبری، فریده (۱۳۹۵). مقایسه ی پیشرفت تحصیلی و انگیزه پیشرفت تحصیلی دانش آموزان پسر مقطع ابتدایی دارای معلمان زن و مرد در شهرستان ممسنی، سومین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در علوم انسانی.
- باباییان فینه، مهدی و پورجواد، مریم و سالیانی، وحید (۱۳۹۷). مقایسه نقش فعالیت بدنی و استفاده از اینترنت درگذران اوقات فراغت دانش آموزان دوره متوسطه شهرستان شهریار، چهارمین همایش ملی علوم ورزشی و تربیت بدنی ایران، تهران.
- حاجی بابایی، حمید رضا. (۱۳۹۱). ویژگی های مدرسه ای که دوست دارم با توجه به سند تحول بنیادین در آموزش و پرورش. نوآوری- های آموزشی، شماره ۴۲: ۷۱-۵۴.
- درویزه، زهرا و رنجبر، زهرا و نراقی زاده، افسانه (۱۳۹۰). مقایسه میزان و نوع استفاده از اینترنت در رابطه با سلامت روان و عملکرد تحصیلی دانش آموزان شهر تهران، مطالعات روان شناختی، دوره: ۷، شماره: ۲.
- رمضانی، سیده گل افروز و تابع بردبار، فریبا و مهنی، امید (۱۳۹۴). مقایسه انگیزه پیشرفت و فرسودگی تحصیلی دانش آموزان پایه ششم مدارس هوشمند و عادی شهر شیراز، دومین کنفرانس بین المللی روانشناسی، علوم تربیتی و سبک زندگی، مشهد

رحمانی، راضیه (۱۳۹۹). مقایسه اعتیاد به اینترنت در دانشجویان کارشناسی و ارشد دانشکده رفاه تهران، هفتمین همایش ملی مطالعات و تحقیقات نوین در حوزه علوم انسانی، مدیریت و کارآفرینی ایران، تهران.

طهماسبیان، کارینه؛ مهریار، امیر هوشنگ؛ بوالهروی، جعفر و بیرشک، بهروز. (۱۳۷۶). بررسی آموزش مادران در کاهش اختلالات رفتاری کودکان. اندیشه و رفتار. ۳(۳): ۲۲-۲۷.

عابدی شاپورآبادی، ثریا؛ پورمحمدرضایی تجریشی، معصومه؛ محمدخانی، پروانه و فرضی، مرجان. (۱۳۹۱). اثربخشی برنامه گروهی والدگری مثبت بر رابطه مادر- کودک در کودکان با اختلال بیش فعالی/ نارسایی توجه. روان شناسی بالینی. ۱۵(۳): ۶۲-۷۳.

عدلخواه، شیوا؛ فرامرزی، سالار؛ آقایی، اصغر (۱۴۰۰). مقایسه اثربخشی درمان ارتباطی والد-کودک با درمان تعامل والد-کودک بر مهارتهای ارتباطی و سازگاری اجتماعی کودکان مبتلا به نقص توجه/ بیش فعالی، مجله دست آوردهای روانشناختی (علوم تربیتی و روانشناسی)، دوره چهارم، سال ۵۸، صص ۲۵-۴۸.

عراقی، یحیی (۱۳۸۷). بررسی کیفیت رابطه والد- فرزندی در دو گروه از دانش آموزان پسر پرخاشگر و غیر پرخاشگر، مطالعات روان شناختی، دوره ۴، شماره ۴، از صفحه ۱۱۳ تا صفحه ۱۲۹.

کیمبرلی اس. یانگ، کریستیانونابکو، دآبرو (۱۳۹۵). اعتیاد به اینترنت، ناشر: سماس

میرزایی، ندا (۱۳۹۴). مقایسه میزان مهارت و استفاده از رایانه و اینترنت دانشجویان سال اول و آخر کشاورزی دانشگاه رازی، اولین کنفرانس سالانه تحقیقات کاربردی در مهندسی برق، کامپیوتر، شیراز.

نیک سیرت، فرشته و خادمی اشکذری، ملوک (۱۴۰۰). مقایسه ی انگیزش پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر مقاطع مختلف شهر تهران

Driscoll, K., & Pianta, R. C. (2011). Mothers' and Fathers' Perceptions of Conflict and Closeness in Parent-Child Relationships during Early Childhood. *Journal of Early Childhood & Infant Psychology*, (7).

Durak, H. Y. (2020). Modelling of variables related to problematic internet usage and problematic social media usage in adolescents. *Current Psychology*, 39(4), 1375-1387.

Emajome, S. M., Toghyani, A., & Bahrami, M. (2021). The relationship between nursing students' quality of life with their academic achievement motivation in isfahan university of medical sciences, Iran. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*, 26(4), 332.

Hermans, H. J. (1970). A questionnaire measure of achievement motivation. *Journal of Applied Psychology*, 54, 4.353-363.

Gage, N.L., & Berliner, D.C. (1992). *Educational Psychology* (3 rd and 5th ed). Hopewell, N. J: Houghton Mifflin.

- Indrijati, H., Mastuti, E., & Prihastuti, P. (2018). Internet usage and juvenile delinquency of high school students in Surabaya Indonesia. In *Proceedings of the International Conference on Education* (Vol. 4, No. 1, pp. 79-85).
- Johnson, G., Kent, G., & Leather, J. (2005). Strengthening the parent-child relationship: A review of family interventions and their use in medical settings. *Child: Care, Health and Development*, 31(1), 25-32.
- Khatoon, R., Tabassum, M., & Ali, M. S. (2021). Cognitive retraining attention module among students with internet addiction. *J. Psychiatr. Res*, 4, 352-358.
- Li, S., Nan, N., Xu, Q., & Li, J. (2020). Perceived quality of parent-child relationships by Chinese primary school students: The role of parents' education and parent-child literacy activities. *Child Language Teaching and Therapy*, 36(2), 79-89.
- Olivier, E., Archambault, I., De Clercq, M., & Galand, B. (2019). Student self-efficacy, classroom engagement, and academic achievement: Comparing three theoretical frameworks. *Journal of youth and adolescence*, 48(2), 326-340.
- Salarvand, S., N. Albatineh, A., Dalvand, S., Baghban Karimi, E., & Ghanei Gheshlagh, R. (2022). Prevalence of Internet Addiction Among Iranian University Students: A Systematic Review and Meta-analysis. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*.
- Tam, C. L., Lee, T. H., Kumarasuriar, V., & Har, W. M. (2012). Parental authority, parent-child relationship and gender differences: A study of college students in the Malaysian context. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences*, 6(2), 182-189.
- Tokunaga, R. S., & Rains, S. A. (2016). A review and meta-analysis examining conceptual and operational definitions of problematic Internet use. *Human Communication Research*, 42(2), 165-199.